

КОНВЕРГЕНТНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БАНКІВ УКРАЇНИ ЗА РІВНЕМ КРЕДИТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

*Омельченко Оксана Ігорівна,
к.е.н., доц. каф. банківської справи
ХНЕУ, м. Харків,
e-mail: omel_o@mail.ru*

На сучасному етапі розвитку України особливої актуальності набувають шляхи виходу країни на траєкторію стабільного економічного зростання, яке багато в чому залежить від наявних в банківській системі кредитних можливостей, тобто сформованого кредитного потенціалу та його ефективного використання. Такі негативні чинники, як: наслідки структурних диспропорцій, відлуння фінансової кризи, нестабільність політичної, економічної та соціальної сфери, призводять до нерівномірного розвитку українських банків та нестабільності банківської системи. Загалом питання нерівномірного розвитку економічних систем і країни та шляхи його вирівнювання в останні десятиліття набуває все більшої актуальності.

Дослідження вчених, присвячених питанням оцінки та аналізу нелінійності розвитку економічних систем [1], сутності та шляхам подолання нерівномірного розвитку окремих економічних одиниць та країни в цілому [2], впливу процесів конвергенції та дивергенції на стабільність та підвищення конкурентоздатності держави [3; 4; 5], свідчать про необхідність врахування ступеня та швидкості зближення та розходження траєкторій розвитку основних соціально-економічних систем.

З огляду на це автор вважає за необхідне виявлення конвергентно-дивергентних процесів (зближення/віддалення) банків України за рівнем кредитного потенціалу.

В роботах [6; 7] було доведено необхідність вибору оптимального інструментарію оцінки кредитного потенціалу банку, який дозволив би

оперативно визначити внутрішні можливості та слабкі сторони у його діяльності та виявляти приховані резерви. Відповідно до цього було запропоновано методичний підхід до оцінювання кредитного потенціалу банку та банківської системи шляхом розрахунку комплексного трьохрівневого показника кредитного потенціалу методом ентропії. Такий підхід дозволив всебічно оцінити кредитний потенціал як окремого банку в динаміці, так і провести порівняння сукупності банків між собою, враховуючи ступінь нестабільності кожної складової потенціалу.

Для визначення характеру розвитку всієї сукупності банків та оцінки ступеня їх зближення за рівнем кредитного потенціалу пропонується дослідити їх на конвергентність шляхом розрахунку показників сигма-конвергенції по всіх банках України за комплексним показником кредитного потенціалу.

Теорія конвергенції розвивається з кінця ХХ ст. в наукових колах Заходу та в останні роки є актуальною для дослідження різноманітних процесів регіоналістики країн постсоціалістичного простору. Вона має в своїй основі глибокі теоретичні підстави і є одним із різновидів неокласичної теорії регіонального розвитку. Теорія передбачає зближення і поступове вирівнювання темпів розвитку територій (окремих систем, об'єктів), що призводить до формування єдиного вектору їх зміни, і, як наслідок, до виникнення синергетичного ефекту формування траєкторії розвитку держави (загальної системи).

Для перевірки наявності сигма-конвергенції банків України було обрано такі показники диференціації, що зумовлено практикою їх застосування для дослідження регіональних диспропорцій і нерівномірності розвитку: показник розмаху між максимальним та мінімальним значенням показника (коефіцієнт нерівності MMR); коефіцієнт варіації CV; коефіцієнт Джині Gw; індекс Тейла T; коефіцієнт асиметрії As.

У випадку, коли більшість зазначених індикаторів нижче критичного рівня, то можна говорити про існування сигма-конвергенції (зближення) банків за рівнем кредитного потенціалу. Значне перевищення критичних рівнів

індикаторів конвергенції свідчить про відсутність тенденції до скорочення дисперсії рівнів кредитного потенціалу між банками України. Це доводить низький рівень їх адаптивності до мінливих умов.

Наявність конвергенції банків за рівнем кредитного потенціалу необхідно розглядати у сукупності із динамікою самого показника кредитного потенціалу. Оскільки зближення кредитного потенціалу банків на тлі зменшення даного комплексного показника буде свідчити про погіршення загального стану банківської системи та зменшення кредитної ресурсної бази. І в такому разі необхідно розробляти рекомендації щодо корегування діяльності банків загалом по країні.

І навпаки, зближення банків на тлі зростання комплексного показника кредитного потенціалу буде свідчити про міцні позиції банків, ефективність їх активних операцій та збільшення можливостей кредитного забезпечення в країні.

Список використаних джерел

1. Гейман О. А. Нелинейность экономики и неравномерность развития регионов: [монография] / О. А. Гейман. – Х.: ФЛП Либуркина Л. М.; ИД «ИНЖЭК», 2009. – 428 с.
2. Раевнева Е. В. Статистический анализ неравномерности развития регионов Украины / Е.В. Раевнева, О. А. Гейман, А. Ю. Бобкова // Бизнес-информ, 2009. – №4(2). – С. 125-129.
3. Раевнева Е. В. Анализ наличия и устойчивости клубной конвергенции в Украине / Е. В. Раевнева, А. Ю. Бобкова // Бизнес-информ, 2012. – №6. – С. 83-86.
4. Харламова О. Г. Эффекты конвергенции / дивергенции у региональному інвестиційному кліматі України / О. Г. Харламова // Фондовый рынок. – 2009. – №17. – С. 36-40.
5. Barro R. J. Convergence across states and regions / R. J. Barro, X. Sala-i-Martin // Brookings Papers on Economic Activity. – 1991. – №1. – P. 107–158.
6. Омельченко О. І. Комплексне оцінювання кредитного потенціалу банківської системи в умовах невизначеності / О. І. Омельченко // Научный информационный журнал «Бизнес Информ». – №4. – 2014. – С.387-393.
7. Омельченко О. І. Вибір оптимального методу оцінки кредитного потенціалу банку / О. І. Омельченко // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Вип. 9-1. – Ч.4. – 2014. – С. 170-175.